

Реч главног и одговорног уредника: Најава рађања научног БРИКС-а

Мирољуб Јевтић¹ 

Из разговора са научницима из земаља БРИКС-а, као и са онима који су њима наклоњени, сазнајем за велико незадовољство у њиховим редовима. Они сматрају да центри на Западу који вреднују квалитет научних часописа имају потцењивачки однос према колегама изван Северне Америке, Европске уније, Јапана и Океаније. Ако се подсетимо да све наведене области обухватају свега 16 до 17 одсто укупне светске популације, значај ове примедбе постаје јасан.

Према проценама, најмање 84 одсто светских научника сматра да су жртве научне дискриминације. Још је забрињавајуће што неке колеге из Индонезије, Нигерије, Кине и Индије указују на присуство заосталог културног империјализма, па чак и расизма, наслеђеног из времена колонијализма. Због свега тога, како наводе, размишља се у правцу стварања „научног БРИКС-а“. Посебно је значајно што су оваквом удружењу веома наклоњене и научне заједнице Глобалног југа, чије земље нису чланице економског БРИКС-а. То представља гаранцију да би, уколико би се ова идеја реализовала, она окупила читаву научну заједницу Глобалног југа. Последица тога била би подела светске научне заједнице и маргинализација листа часописа западних земаља.

Као главни аргумент за своју идеју, научници Глобалног југа истичу управо овај часопис. Они указују да вештачка интелигенција у различитим облицима, а која је готово у потпуности у евроамеричким рукама, показује да је београдски часопис *Политикологија религије* далеко најмеђународнији научни часопис у области друштвених наука. По разноликости својих аутора (према географском, верском и расном пореклу) овај часопис знатно превазилази било који сличан часопис у свету. Поред тога, имајући у виду његову изразито строгу научну рецензију, овај часопис нуди свету изузетно квалитетне научне информације.

Такође, његова препознатљивост и цитираност у часописима Глобалног југа су огромне, али западни центри вредновања не третирају те часописе на исти начин као западне. Као пример, наводи се да поједини западни часописи, који су знатно млађи, врло брзо доспевају на најистакнутије листе и индексе

¹ Оснивач и главни и одговорни уредник часописа. Проф. др Мирољуб Јевтић тренутно обавља дужност амбасадора Републике Србије у Демократској Републици Конго. Контакт имејл: jevticmiroljub@yahoo.com

Clarivate-a, док се *Политикологија религије* налази тек у *Emerging Sources Citation Index*. Другим речима, третира се ниже од часописа који су далеко мање међународни по препознатљивости и утицају на светске научне токове.

Навешћемо само један пример. Ко би могао да тврди да га не занима приближно 500 милиона будиста у свету и њихов однос према политици и другим религијама? Погледајмо само случај Рохинђа у Бурми: за њих се интересују муслимани, будисти и хришћани, дакле готово цела планета. Или, рецимо, претходни број посвећен Организацији исламске сарадње (ОИС), најзначајнијем међународном представнику две милијарде муслимана. Кога то не занима? Може ли се замислити да број посвећен ОИС-у није консултовао сваки научни институт у исламском свету или да на њега нису обратила пажњу министарства спољних послова, посебно у светлу актуелне кризе у Палестини у којој ОИС игра једну од кључних улога?

За крај овог уводника, упућујем апел нашим западним колегама да озбиљно схвате бриге више од 80 одсто светских научника и да преиспитају приступ вредновању научних часописа. Вредновање научника преко цитата представља одлуку донету вољом огромне већине истраживача који нису у стању да остваре препознатљивост. Али, шта заиста значи имати 10.000 цитата ако више од хиљаду људи има исто толико? Ко може да запамти петог са тог списка, а камоли хиљадитог? Такви научници умиру непознати, без икаквог трага. Њихов стварно значајан допринос топи се у маси корисног научног сазнања. А шта ће цитати Бенџамину Френклину? Он је, захваљујући громобрану и свему осталом, трајно присутан. Његов лик је на новчаници од 100 долара, и милиони људи непрекидно живе са успоменом на њега. Дакле, при вредновању научника, на прво место треба ставити оне који су својим радом успели да стекну препознатљивост. Сасвим неутрална и горе споменута вештачка интелигенција слаже се са тим.

Игнорисање ових примедби може довести до разбијања светске научне заједнице, што би нанело већу штету управо западним научницима него њиховим колегама из Глобалног југа. Као часопис који се залаже за братство свих научника света, искрено молим да се тај сценарио избегне по сваку цену. Подела нам је било довољно; потребно нам је искрено јединство.